

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi säästva arengu strateegia 2011. aasta järelevalearuanne: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hinnang” (omaalgatuslik arvamus)

(2012/C 229/04)

Raportöör: **Stefano PALMIERI**

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee otsustas 25. oktoobril 2011 vastavalt oma kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse teemal:

„ELi säästva arengu strateegia 2011. aasta järelevalearuanne: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hinnang.”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 11. mail 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 481. istungjärgul 23. ja 24. mail 2012 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 138, vastu hääletas 9, erapooletuks jäi 12.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) on seisukohal, et Eurostati seirearuanne (2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy) on tarvilik ja oluline vahend selleks, et:

- anda ülevaade Euroopa säästva arengu strateegias seatud eesmärkide ja sihtide täitmisel tehtud senistest edusammudest;
- vaadata ELi säästva arengu strateegia eesmärgid, tegevussuunad ja meetmed läbi ja neid täiendada ning täiustada praegu kasutatavaid säästva arengu mõõtmise meetodeid ja vahendeid;
- tegeleda uute probleemidega, mis kerkivad esile, eriti seoses ülemaailmse majandus- ja finantskriisi mõjudega säästva arengu strateegiale.

1.2 Siinkohal avaldab EMSK kahetsust, et komisjon ei ole esitanud aruannet säästva arengu strateegia ELis rakendamise hetkeseisu kohta, ja palub komisjonil ja teistel ELi institutsioonidel reageerida Eurostati aruande tulemustele selle strateegia enda lahutamatu osana ja põhitähtsa vahendina seni rakendatud meetmete poliitiliseks hindamiseks ja tulevikus võetavate suuniste kindlaksmääramiseks.

1.3 EMSK on seega seisukohal, et strateegia eesmärkide elluviimiseks on vaja tõhusamat poliitilist pühendumist, alustades tööst, mida on vaja teha, et säästva arengu hetkeseisu täpselt mõõta, mis eeldab säästva arengu toetuseks rakendatud poliitikameetmete tõhususe nii teaduslikku kui ka poliitilist hindamist.

1.4 Selleks kordab Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma üleskutset võtta arvesse stiimuleid ja oma säästva arengu vaatluskeskuses nendel teemadel toimunud arutelude käigus selgunud

kaalutlusi, et anda sõna kodanikuühiskonnale. Üleminek säästlikumale arengumudelile võib olla tõhus vaid siis, kui käivitatakse demokraatlikud protsessid, mille kaudu toimub avalikkuse teadlikkuse kujunemine ja osalemine otsustusprotsessides kodanikuühiskonnastruktuuride ja poliitikakujundajate vahel dialoogstruktuuride väljaarendamise teel.

1.5 EMSK rõhutab, et on vaja tugevdada säästva arengu strateegia ühenduspunkte teiste ELi tähtsusega poliitiliste algatustega. Just see arengu säästlikkuse mõiste läbib ja kõikehõlmav olemus nõuabki tihedat seost kõikide teiste päevakorrade kerivate poliitiliste prioriteetidega (sotsiaalne võrdõiguslikkus, vaesuse ja tööpuuduse vastu võitlemine, sotsiaalne õiglus, tõhusus ressursside kasutamisel, looduskapitali kaitse, sotsiaalne ühtekuuluvus, arengukoostöö).

1.5.1 See ELi eri poliitiliste strateegiate omavahelise seotuse nõue on erilise tähtsusega just praeguses ajaloolises etapis. Ülemaailmse majanduskriisi põhjustatud rängad tagajärjed sunnivad tegema vahet maailma majandusoludest tingitud mõjudel ja pikaajalise säästva arengu sügavate ja struktureeritud strateegiate arengul.

1.5.2 EMSK rõhutab konkreetselt, et vaja on paremat koostööd ja integratsiooni Euroopa Liidu säästva arengu strateegia ja strateegia „Euroopa 2020” vahel selleks, et tagada, et viimase meetmed oleksid tõepoolest orienteeritud arengu suurema säästlikkuse saavutamisele. Uute näitajate analüüsimise ja otsimisega saab hinnata säästlike tarbimis- ja tootmismudelite stimuleerimise tõhusust ning ühtlasi täiendada strateegia „Euroopa 2020” järelevalearvanne.

1.6 EMSK soovib tugevdada säästva arengu sotsiaalset mõõdet, eriti tagajärgede tõttu majanduskriisi tekitatud sotsiaalküsimustes – eriti tööpuuduse, ebavõrdsuse ja sotsiaalse tõrjutuse riski suurenemise osas –, mis on rängemad kaitsetumate elanikerühmade jaoks ja mõjutavad ahelreaktsioonis inimeste elutingimusi pikaajaliselt, piirates ka keskkonnakaitse heaks tegutsemise võimalusi.

1.7 EMSK toetab kindlalt sellise majandusarengu edendamist, mis suudaks tagada majanduskasvu, neutraliseerides negatiivsed tagajärjed keskkonnale, ja mis võtaks arvesse võrdõiguslikkuse, koostöö ja sotsiaalse õigluse põhiprintsiipe (mis on säästva arengu mõiste enda aluseks).

1.7.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab keskkonnahoidliku majanduskasvu kontseptsiooni ja keskkonnahoidliku majanduse arengut pikaajalise säästva arengu kontekstis, vähendades ebavõrdsust või võimaluste ebavõrdsust üleminekul vähese CO₂-heitega arengumudelile ⁽¹⁾.

1.7.2 EMSK võtab selleks vastu ILO (Rahvusvaheline Tööorganisatsioon) soovitud keskkonnahoidlike töökohtade kohta, et üleminekul keskkonnahoidlikule majandusele oleks töötajatele tagatud inimväärsed töötingimused (*decent work*) ja kvaliteetsed töökohad, vältides nii seda, et keskkonnahoidlikus majanduses korduks sotsiaalne lõhenemine, mida esines teistes üleminekuetappides.

1.8 Säästlikkusele üleminekul on peamine suurendada investeerimist teadusuuringutesse ja innovatsiooni/uuendustegevusse, eriti energeetika alal, et edendada suuremal määral taastuvatel energiaallikatel põhinevat ja vähem fossiilkütustest sõltuvat arengumudelit ning seada sihiks vähendada majanduse energiamahukust, aga ka nende investeeringute positiivsete välismõjude pärast majanduskasvule ja töökohtadele, mida need võivad kaasa tuua, käivitades uusi tegevusalasid ja edendades majanduse konkurentsivõimet.

1.9 Peale teadusuuringute ja tehnoloogilise innovatsiooni kvaliteedi on väga oluline roll ka haridusel: haridus juhib kodanikuühiskonda teel teistsuguse arengumudeli poole, andes sobivad vahendid, et tõhusalt toime tulla selles mudelis kätkevate probleemidega, ja tugevdades selle mudeli rolli muudatuse aktiivse tegurina.

1.10 Asjakohaste säästva arengu alase teadlikkuse tõstmise ja teadmiste jagamise protsesside tagamine on seega otsustava tähtsusega eesmärk, mis peab käima käsikäes teel suurema säästlikkuse poole tehtud edusammude mõõtmiseks tõhusamate parameetrite rakendamiseks.

1.11 Eelkõige on õige järgida EMSK võetud joont toetada majandusliku edu mõõtmiseks peale SKP uute näitajate väljatöötamist ⁽²⁾ ja ühendada omavahel kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüsimõõde, olles avatud ka uuringutele, kuidas sotsiaalpartnerid säästlikkuse küsimusi tajuvad ja hindavad.

⁽¹⁾ EMSK arvamus 486/2012. „Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukoht ÜRO säästva arengu konverentsi ettevalmistamisel (Rio + 20)”, ELT C 143, 22.5.2012, lk 39.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omaalgatuslik arvamus „SKP täiendamine – kodanikuühiskonna kaasamine täiendavate näitajate valimisse”, ELT C 181, 21.6.2012, lk 14

1.12 Ainult protsessiga, milles osalevad ühiselt eksperdid, poliitilised ja ühiskondlikud jõud ning kodanikuühiskond, on võimalik üles ehitada uut poliit- ja sotsiaalkultuuri, mis suudab programmeerida arenguidee, mis hõlmab ühendavalt kolme sfääri – majandust, sotsiaalala ja keskkonda –, millel rajaneb inimkonna progressi kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse kontseptsioon.

2. Sissejuhatus

2.1 Käesolev Eurostati seirearuanne (*2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy*), milles antakse täpne ülevaade ELi säästva arengu strateegia seisust 2011. aastal, kirjeldatakse üksikasjalikult liidu liikmesriikide olukorda kaks aastat pärast kriisi algust ja see võimaldab seega kriitiliselt hinnata nii meie ühiskonnades toimuvaid sündmusi kui ka käimasolevat arutelu selle üle, et üleminek vähese CO₂-heitega majandusele võib olla soodne võimalus võidelda majanduslanguse vastu, stimuleerides tootmise taastamise protsessi ja pidurdades tööhõive langust.

2.2 Arvestades EMSK rolli ELi institutsioonide ja organiseeritud kodanikuühiskonna ühenduslülina, kavatakse komitee anda oma osa kõnealus aruandes tõstatatud arutellu, soodustades Euroopa kodanike esindusorganite osalemist oluliste teemade ning majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse ja keskkonnasäästlikkuse saavutamiseks algatatud projektide hindamises.

2.3 Käesolev arvamus on esitatud ühtlasi jätkuvalt EMSK eelnevatele arvamustele, mis koostati 2012. aasta juunis Rio de Janeiro toimuva ÜRO säästva arengu konverentsi (*UN Conference on Sustainable Development- UNCSD*) (Rio + 20) ettevalmistamiseks.

2.3.1 Käesolev arvamus on kodanikuühiskonna panus Rio + 20 tippkohtumiste läbirääkimistesse, eelkõige ühe põhiprobleemi kohta, mis on tulevase tippkohtumise keskmes: *säästva arengu institutsiooniline raamistik*.

3. Üldised märkused

3.1 2011. aasta aruande andmete analüüsimisel selgub, kuidas mõned ELi säästva arengu strateegias seatud eesmärkide sihil saavutatud tulemustest võib omistada pigem praegustele maailma majandusolude mõjule kui säästva arengu saavutamise eesmärgil rakendatud struktureeritud pikaajalistele strateegiatele. Nende eesmärkide püüdlisel on väga oluline analüüsida liikmesriikidevahelisi erinevusi ja nende alal tööd teha.

3.1.1 Aruandes välja toodud **soodsatest arengustest 2000.** aastast tänaseni võib nimetada järgmist:

— vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate inimeste hulk on vähenenud (kuigi vaeste töötavate inimeste hulk on suurenenud);

- oodatav eluiga on pikenenud ja rahvatervis on üldiselt paranenud (samas kui tervishoiule juurdepääsul valitseb endiselt ebavõrdus);
- kasvuhoonegaaside heitkogused on vähenenud ja taastuvenergia tarbimine on suurenenud;
- levinud linnuliikide rohkus ja mitmekesisus püsib stabiilsena, mis on hea näitaja elurikkuse seisundi kohta tervikuna ja loodussüsteemide puutumatusel.

3.1.2 Ebasoodsa arengu märkidest nimetatakse järgmist:

- suurenenud toorainendudlus, kuigi täheldatakse positiivset ressurside tootmise kasvutrendi;
- eakate töötajate tööhõivemäär tõus, mis ikka veel ei saavuta 2010. aastaks ette nähtud sihttasemeid;
- kalapüük ületab ikka veel kalavarude jätkusuutlikkuse tasemeid;
- praeguseks on saavutatud ainult *suhteline* majandusarengu lahtisidumine energiatarbimisest transpordis ning kauba- ja reisijatevedu ei ole ümber suunatud väiksema keskkonnamõjuga transpordiliikidele;
- ei ole saavutatud 2010. aastaks ette nähtud eesmärki, et 0,56 % kogurahvatulust läheb ametlikuks arenguabiks.

3.2 Mis puutub kriisi mõjudesse Eurostati aruandes analüüsitud suundumuste soodsale/ ebasoodsale arengule, siis täheldatakse, et kliimamuutusi põhjustavate gaaside heite vähenemine on ühelt poolt omistatav tõhusamale energiakasutusele ja suuremale vähese CO₂-heitel kütuste kasutamisele, aga teisalt on selles vähenemises määrav kriisi põhjustatud majanduslangus.

3.2.1 Energia kui igasuguse majandustegevuse eeltingimus on kõige otsesemalt majanduskasvuga seotud muutuja, nagu näitab energia lõpptarbimise vähenemine paralleelselt SKP langusega. Seepärast on põhitähtis teha täiendavaid samme selleks, et siduda majanduskasv lahti keskkonnale surve avaldamisest, tehes seda rikkuse tootmise energiatarbimisest lahtisidumise abil.

3.3 Kokkuvõttes näitab Eurostati aruandest kujunev pilt, et Euroopa Liit on teinud teel säästliku keskkonna-, majandus- ja sotsiaalarengu poole suuri edusamme; sellegipoolest on ELi majandus veel *energiamahukas ja suure CO₂-heitel* ning seega tuleb teha sügavate struktuuriliste muutuste nimel suuremaid jõupingutusi, et käivitada pikaajaline üleminekuprotsess, vabana maailma praeguste majandusolude tagajärgedest.

4. Konkreetsete märkused

4.1 **Sotsiaalmajandusliku arengu** mõõtmiseks ajavahemikul 2000–2011 kasutatud näitajate analüüs näitab eriti tugevalt ülemaailmse majanduskriisi põhjustatud majanduslanguse tagajärge. See on ilmne eriti SKP, *investeeringute ja töövõime* analüüsimisel.

4.1.1 Negatiivseid suundumusi täheldatakse *tööpuuduse ja tööhõive* puhul, mille määr on eriti muretekitav, eelkõige noorte tööpuuduse puhul. Positiivset suundumust täheldatakse seevastu *leibkonna säästude* taastumises vastukaaluks kriisile; *teadus- ja arenduskulude* suurendamises ja *energiamahukuse* parandamises, mille puhul täheldatakse täielikku tootmisest lahutamist.

4.1.2 Sotsiaalmajandusliku arengu valdkond mõõdab edusamme, mida on tehtud innovatiivsel ja ökotõhusal majandusel põhineva ühiskonna ülesehitamisel, mis tagab kodanikuühiskonnale kõrge elatustaseme. Majanduskriis on mõjunud nende eesmärkide saavutamisele negatiivselt. Majanduse keskkonnahoidlikuks muutmise protsessi arendamine võib siiski olla võimas hoob majanduslanguse pidurdamiseks, aidates kaasa tootmise ja tööhõive taastamisele.

4.2 **Säästva tootmis- ja tarbimis** mudeli saavutamisel tehtud edusammud näitavad vastakaid suundumusi. Vaatamata sellele, et EL on muutunud *ressursitõhusamaks*, kasvab *nõudlus tooraine järele* pidevalt. Energia valdkonnas suureneb *elektritarbimine*, aga väheneb *energia lõpptarbimine*. Jäätmete küsimuses märgitakse *ohutike jäätmete* tootmise suurenemist, seevastu täheldatakse *mittemineraaljäätmete* koguse vähenemist ja *ringlussevõtu* suurenemist. Ühtlasi märgitakse *autode arvu* pidevat suurenemist, aga *saasteainete heite* vähenemist, mis tuleneb suure osas transpordisektoris täheldatud heite vähenemisest ja parema jõudlusega mootorite levikust.

4.2.1 Analüüsitud näitajatest koostatud võrdlustabelist nähtub, et tehtud edusammudele vaatamata on vaja teha veel jõupingutusi, et saavutada eesmärk siduda majanduskasv lahti ressurside kasutamisest, respektides ökosüsteemide kandevõimet. Ühtlasi on väga oluline vaadelda tarbimist ja tootmist suuremas vastastikusel sõltuvuses, edendades toodete olulusringi kontseptsiooni. Seetõttu tuleb suuremal määral investeerida teadlikkuse tõstmise kampaaniatesse keskkonna suhtes vastutustundlikumate tootmis- ja tarbimismudelite kohta.

4.3 **Sotsiaalse kaasatuse** näitajatest nähtub pigem soodne suundumus, *vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohu* vähenemisega. Täheldatakse siiski vaesusriski suurenemist 25–49-aastaste inimeste vanuserühmas ja, vähemal määral, noorte tööpuuduse suurenemist 18–24-aastaste puhul. Seevastu on vähenenud *vaesuse raskusaste, tulude ebavõrdsus, pikaajalise tööpuuduse määr, sooline palgalõhe*.

4.3.1 Ebasoodsatest tendidest märgitakse vaeste töötajate osakaalu suurenemist; ebapiisavat osalemist elukestvas õppes, mis jääb alla 2010. aastaks ette nähtud sihttasel; vajadust vähendada rohkem koolist väljalangemise määra.

4.3.2 Kui Eurostati aruandest joonistuv pilt on üsna soodne, siis koolist väljalangemise ja elukestva õppe alal tuleb tulemusi parandada. Nimelt on vaesusrisk suurem just madala haridusega inimestel. Väljaõpe ja haridus on ühtlasi otsustava tähtsusega selleks, et saaks kasutada tööhõivevõimalusi seoses keskkonnahoidliku majanduse arendamisega, milleks on vaja välja arendada uusi ökotõhusaid tehnoloogiaid ja oskusi tehnoloogilise innovatsiooni protsessidele ümber kohandada. Haridustegevus on seega põhitähtis, nii noorte tööturule integreerimise soodustamiseks kui ka selleks, et vastata nende inimeste vajadustele, kes juba töötavad ja kellel on vaja toime tulla ümberkujundamisest tulenevate uute nõudmistega.

4.4 **Demograafiliste muutuste** analüüs näitab olulisi märke paremus suunas seoses eakate töötajate tööhõivemääraga, oodatava elueaga üle 65 eluaasta, vaesusrisi vähenemisega üle 65-aastaste puhul.

4.4.1 Nende paranenud näitajate vastukaaluks aga on tõusnud kvantitatiivne ja kvalitatiivne hoolekandekulude ja riigivõla tase. Täheldatud demograafilised muutused – eriti väiksem sündimus ja pikem oodatav eluiga – ja sellest tulenev põlvkondadevaheline tasakaalustamatus – tingivad vajaduse leida lahendus, kuidas luua vastastikku kaasav ühiskond nii, et riiklikud kulutused püsiksid jõukohasel tasemel, kohandades hoolekandekulutusi muutunud nõudmistele, mis eeldavad suuremat nõudlust pensionite, tervishoiu- ja pikaajalise ravi kulude järele.

4.5 **Rahvatervise** analüüsist nähtub suundumus paremus suunas pikema eluea ja parema tervisega: pikeneb oodatav eluiga, väheneb suremus kroonilistesse haigustesse ja enesetappude arv; samuti väheneb toksiliste kemikaalide tootmine, raskete tööõnnetuste määr, mürasaastega kokkupuude. Nende soodsate tingimuste vastukaaluks püsib aga ikka eri sotsiaalmajanduslike elanikerühmade vaheline ebavõrdsus arstiabi saamise võimalustes.

4.5.1 Rahvatervise mõiste hõlmab arengu erinevaid sotsiaalseid, majanduslikke ja keskkonnaaspekte (töötervishoid ja -ohutus, tervishoiu rahastamine, saasteainetega kokkupuutumine jne) ning on Euroopa Liidu säästva arengu strateegia üks põhiprobleeme, mis nõuab suuremaid pingutusi tervikliku analüütilise käsitusviisi nimel, et ühendada kolm jätkusuutlikkuse sfääri, mida sageli vaadeldakse lõpuks ikkagi eraldi.

4.6 **Kliimamuutuste ja energia** näitajate analüüs näitab mõningaid oluliselt paremaid tulemusi; majanduskriis on siiski ka neid suundumusi märkimisväärselt mõjutanud, eriti energia ja majandusarengu tiheda seose tõttu. Positiivsetest muutustest täheldatakse kasvuhooonegaaside heite vähenemist, mis on viinud ELi lähemale tema sihile vähendada aastaks 2020 heidet 20 % võrra ja 2012. aastaks seatud Kyoto eesmärgile; taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu suurenemist, mis võib saavutada 2020. aastaks eesmärgi, et 20 % energiast tuleb taastuvatest allikatest sisemajanduse koguenergiatarbimise katteks, ja transpordisektoris taastuenergia kasutamise suurenemist. Lõpuks täheldatakse energianõudluse vähenemist.

4.6.1 Ebasoodsatest muutustest seevastu täheldatakse energiaimpordist sõltuvuse suurenemist aastatel 2000–2009; elektri tootmises taastuenergia 21 % osakaalu eesmärgi saavutamata jäämist; tagasihoidlikke edusamme soojuse ja energia koostootmises ja maksukoormuse ülekandmises töölt ressurside kasutamisele.

4.6.1.1 Energia tootmine ja -tarbimine on suurimad CO₂-heite ja seega üleilmse keskkonnamõju tegurid. Seetõttu on äärmiselt tähtis tehnoloogiline innovatsioon energeetikas. Peale selle võib taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe arendamine lisaks sellele, et see vähendab kliimamuutusi põhjustavaid heitkoguseid, ühtlasi olla majanduslikult ja sotsiaalselt kasulik, luues uusi tegevusalasid uute töökohtadega, ühendades keskkonnakaitse taotlused majanduskasvu ja tööhõive kasvu omadega.

4.6.1.2 Selleks on vaja vältida seda, et majanduskriis seab ohtu majanduse keskkonnahoidlikuks muutmise protsessid, mis on käima pandud, aga mis on selles majanduslanguse faasis eriti haavatavad.

4.7 Ka säästva transpordi alal täheldatud muutused on osaliselt seostatavad majanduskriisi tagajärgedega. Eelkõige on kriisi tõttu väiksemale transpordimahule vähenenud liiklusõnnetuste arv, nagu ka kasvuhooonegaaside heide ja energiatarbimine, mille puhul on täheldatud siiski vaid suhtelist lahtisidumist.

4.7.1 Positiivsete tendidena märgitakse edusamme nii uute autode tekitatud CO₂-heite vähendamises kui ka õhusaaste vähendamises. Negatiivsete suundumuste poole peal täheldatakse seevastu, et ei kaubaveos ega reisijateveos ei toimu üleminekut väiksema keskkonnamõjuga transpordiliikidele.

4.7.1.1 Transpordisektor on keerukas sektor, mille kriitilised elemendid tulenevad eri laadi põhjustest, elustiili ja kultuuriliste tarbimismudeliteni välja. Selles mõttes on transport üks näide,

kuidas selleks, et kliimamuutuste vastu võitlemine oleks tõhus, ei saa küsimuste tõstatamisel piirduda ainult poliitilise tegevuse ja tehniliste valikutega, vaid vaadata tuleb ka ja ennekõike kodanikke nende igapäevastes harjumustes.

4.8 Loodusvarade kaitse alal tehtud jõupingutused on küll andnud positiivseid tulemusi, aga palju on veel vaja teha. Kui *paljude levinud linnuliikide rohkus ja mitmekesisus* püsib stabiilsena, siis toimub ikka veel *kalavarude üleekspluaterimine* ⁽³⁾. Kuigi suureneb *looduskaitsealade kehtestamine*, jätkub samas ka *linnaalade laiendamine põllumajandusmaa ja poollooduslike maade arvelt*.

4.8.1 Loodusvarad ei ole ainult inimeste tootmis- ja tarbimis-tegevuse arengu eeltingimuseks, vaid nendest sõltub ökosüsteemide tasakaal, mille muutmisel võivad olla pöördumatud tagajärjed kogu planeedile. Sel põhjusel on vaja suuremat teotahet keskkonnaseisundi halvenemise peatamiseks *maapinna looduskapitali ja selle elurikkuse ressursside* kaitsmise kaudu.

4.8.2 Ökoloogiliste näitajates esineva lünga täitmiseks on pakiliselt vaja lisanäitajaid, mis kajastaksid paremini bioloogiliste ressursside seisukorda ja ökosüsteemide toimimisest praegu ja tulevikus tulenevaid avalikke hüvesid.

4.9 Globaalse partnerluse arendamine alates 2000. aastast näitab positiivseid märke, vaatamata kriisi negatiivsele mõjule *kaubandusvoogudele (arenguriikidest importimise suurendamise ja ELi põllumajandustoetuste vähendamise kaudu)* ja *säästva arengu rahastamisele ja loodusvarade majandamisele*.

4.9.1 Teiselt poolt aga täheldatakse, et on vähe suurendatud *ametlikuks arenguabiks arenguriikidele* kasutatavat kogurahvatulu osa, mis ei võimalda saavutada 2010. aastaks ette nähtud eesmärki. Täheldatakse ühtlasi *CO₂-heite mahu erinevuse vähenemist ELi ja arenguriikide vahel*, kuna viimaste heitkogused suurenevad vastukaaluks liidu riikides täheldatud heite vähenemisele.

4.9.2 *Globaalne partnerlus* on ELi säästva arengu strateegia üks põhiline mõõde: võitlemine laialt levinud vaesuse, ebavõrdsuse

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust „Ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta”, ELT C 181, 21.6.2012, lk 183.

ja ressursside kättesaamatuse vastu vähem arenenud riikides ja arenguriikides on tegelikult säästva arengu põhiprobleemid. Siit ka vajadus aidata vaesematel riikidel pidada võrdselt sammu üleminekuga säästlikkusele, püüdes toime tulla maailma rahvaarvu suurenemisega, üha suuremate ootustega elukvaliteedi suhtes ja tooraine tarbimise suurenemisega.

4.10 Hea valitsemistava mõõtmise näitajates on näha nii positiivseid kui ka negatiivseid trende. Positiivsete suundumust hulgas täheldatakse a) riikides *ELi seaduste rikkumise* juhtude märkimisväärselt vähenemist; b) et aastatel 2007–2009 oli *Euroopa direktiivide ülevõtmise* määr üle sihiks seatud 98,5 %; c) suuremat *e-valitsuse* kättesaadavust avalike esmateenuste jaoks ja selle kasutamist liikmesriikide kodanike seas; d) et pooled küsitletud kodanikest ütlesid, et neil on *usaldus Euroopa Parlamendi* vastu. Negatiivsetest arengutest täheldatakse e) riiklikel *valimistel osalemise* vähenemist samamoodi nagu Euroopa Parlamendi valimistel, mis oli väiksem kui osalemine riiklikel valimistel (üle 20 % suurune erinevus 27 riigis, millest ainus ühes riigis oli tulemus vastupidine); f) et veel ei ole astunud samme maksustamise muutmiseks, et suurendada *keskkonnamaksude* osakaalu maksutulude kogumahas.

4.10.1 *Valitsemise* mõiste on tihedalt seotud säästva arenguga ning sotsiaalse ja põlvkondadevahelise võrdõiguslikkuse põhimõtte kinnitamisega, mis nõuab, et praegused põlvkonnad arvestaksid oma kokkulepetes tulevaste põlvde huvidega. *Hea valitsemistava* nõuab demokraatliku ühiskonna arendamist majanduse, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna täie osalemisega kodanike ja poliitikakujundajate vahelise dialoogi struktuuride kehtestamise teel.

4.11 EMSK peab kodanikuühiskonna kaasamist ja osalemist põhitähtsaks säästva arengu saavutamise alal edasiste edusammude saavutamiseks ja ELi säästva arengu strateegia enda konsolideerimiseks. Selleks et tagada kodanikuühiskonna osalemine ja võimaldada tal anda oma panus säästva arengu saavutamisse, on vaja teha säästlikkusalased teadmised ja teave laiemalt kättesaadavaks.

4.12 Tõhusama kommunikatsiooni tagamiseks on samuti vaja rakendada säästva arengu saavutamisel tehtud edusammude mõõtmiseks tõhusamaid parameetreid. Eelkõige on õige järgida EMSK võetud joont toetada majandusliku edu mõõtmiseks peale SKP uute näitajate väljatöötamist ⁽⁴⁾, millega saab lisada keskkonna ja ühiskonna kvaliteedi hindamine majanduse kvaliteedi hindamisse, ning on vaja ühendada omavahel kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüsimõõde, olles avatud ka uuringutele, kuidas sotsiaalpartnerid säästlikkuse küsimusi tajuvad ja hindavad.

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse „SKP täiendamine – kodanikuühiskonna kaasamine täiendavate näitajate valimisse”, ELT C 181, 21.6.2012, lk 14

4.13 Õigupoolest kuulub sellise tõhusa *infosüsteemi* väljaarendamine, mis ei ole kaugeltki ainult teadmis- seks, otsustus- ja poliitilise protsessi, sest see on alus, millele rajada sotsiaalsete eelistuste süsteem. Seetõttu peabki arutlemine sotsiaalse ja keskkonnaalase edu enda tähenduse üle ja sellest tulenevalt uute näitajate ja tõlgendamisvahendite otsimine toimuma ekspertide, poliitiliste ja ühiskondlike jõudude ja kodanikuühis- konna aktiivse kaasamise teel, demokraatliku osalemisega otsustes.

4.14 EMSK peaks samuti märkima, et puudub aruanne Eurostati tööst tulenevate tulevikuväljavaadete kohta, ja paluma selgitusi, kuidas poliitikameetmete ja tulevaste tegevuskavade arendamine võetakse nii komisjoni kui ka liikmesriikide töösse.

Brüssel, 23. mai 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON
